

อาชีพวิวัฒน์: การจัดการศึกษาอาชีพเพื่อความยั่งยืน Vocational Revolution: Study for sustainable development

ฉัตรภิมุก อภินันท์โชติสกุล¹,
ฉัตรวรรษุช องค์กรงษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในสายอาชีพศึกษาอย่างยั่งยืน 2) เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกให้เกิดความยั่งยืน องค์กรที่ศึกษาได้แก่ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ที่ร่วมมือกันจัดการศึกษา รูปแบบทวิภาคี จัดการศึกษาสาขาวิชาธุรกิจการค้าปลีก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ คณะผู้บริหารของของบริษัทฯ และหน่วยงานภายในที่มีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบภารกิจในด้านการจัดการศึกษา จำนวน 15 คน และโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา ในการจัดการศึกษาสายอาชีพศึกษา อย่างยั่งยืนคือ การปรับปรุงพัฒนาปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านรูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดแบบแบบทวิภาคี 2) กลยุทธ์ด้านวิสัยทัศน์และลงลึกถึงการปฏิบัติการในการจัดการศึกษาร่วมกับภาคส่วนต่างๆ 3) กลยุทธ์การคิดเชิงระบบ ซึ่งถูกออกแบบ ทุกด้านในกระบวนการบริหารการศึกษา การออกแบบ ขั้นตอนการทำงาน และร่วมกันบูรณาการจากทุกฝ่าย ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง คือความต้องการของผู้ใช้ ผลผลิต 4) กลยุทธ์การสร้างพันธมิตรหรือหุ้นส่วนทางการศึกษาทั้งภายในและองค์กร และภายนอกองค์กรโดยถือว่าเป็นพันธกิจร่วมกัน และ 5) การมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและการตัดสินใจตัดสินใจของพันธมิตรได้แก่สถานศึกษา ผู้ปกครอง ที่เห็นประโยชน์และเส้นทางอนาคต ตลอดจน ตัวนักเรียนที่สามารถสร้างโอกาสในอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา และในการศึกษาด้วยตนเองระดับที่สูงขึ้น

คำสำคัญ อาชีววิวัฒน์ , การจัดการศึกษา, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

This research was a qualitative research aimed at studying: 1) the strategy and process that make the business sectors successful in the management of sustainable vocational education. 2) What was the basic educational philosophy to administer education? It could be applied in any form of vocational education, which was suitable for vocational studies and 3) the guidelines for the Management of vocational studies, especially in retail trading for the sake of sustainability. The studied education was CP ALL PCL which joined hands with an education organization in a bilateral manner to study retail business. The main data provider was the executive groups of 15 people joined in the study and by using in-depth interviews and focus group. Data analyzed by descriptive analysis. The results showed that the factors and conditions that made the business sectors successful in the management of vocational education in a sustainable way were the improvement of the development of education management to comply with the change as follows. 1) Bilateral educational management, 2) having a vision and deep access to management operations in conjunction with the various sectors, 3) systematic thinking, which was

¹ นักศึกษาปริญญาเอก ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

designed for all aspects of education management. It had a collaborative process design, from the beginning of the process to the end of the process, 4) creating alliances or partners, which were made both outside of the organization and within the organization, who were treated as a collaborative mission of the organization and 5) the participation in decision making. This was decision-making of alliances including school, parents who see the benefits and future opportunity as well as students who could create career opportunities and study by themselves.

Keywords: Vocational revolution, educational management, sustainable development

บทนำ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนอย่างสำคัญในความเจริญก้าวหน้าขององค์กรและประเทศชาติ ประเทศที่พัฒนาแล้วจะประกอบไปด้วยประชาชนที่มีคุณภาพซึ่งได้รับการศึกษาอย่างดีต่อเนื่องมาตามลำดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา หรืออาชีวศึกษา และควรให้การศึกษาแก่ประชาชนไปจนตลอดชีวิต

ในด้านคุณภาพแรงงาน ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเข้าสู่ภาวะขาดแคลนแรงงานคุณภาพ ได้แก่ ญี่ปุ่น ตามด้วย เวียดนาม ไทย ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์ ไต้หวัน และจีน โดยเฉพาะ เวียดนาม และไทย กำลังประสบปัญหาเรื่องคุณสมบัติของแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ (จงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2558) แต่แรงงานไทยในระดับอาชีวศึกษา มีแนวโน้มลดลง สืบเนื่องจากเป็นปัจจัยด้านค่านิยมคือผู้อยู่ในวัยเรียน ตัดสินใจเลือกเรียนสายสามัญ (มัธยมปลาย) มากกว่าสายอาชีพ (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2557)

สำหรับประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา นโยบายการศึกษาของประเทศในส่วนของประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ ทำให้นักเรียนสนใจศึกษาต่อด้านอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนกำลังคนสายอาชีวศึกษา ทุกสาขาวิชา ทั้งเกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านอุตสาหกรรม แต่ขณะเดียวกันผู้ที่จบอุดมศึกษาหลายสาขาวิชากลับไม่มีความสนใจ (https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=49961&Key=hotnews เข้าถึงเมื่อ มิถุนายน 2559) พร้อมทั้งที่การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาของประเทศก็ไม่ใช่ที่ประสบผล ทั้งที่นโยบายของประเทศได้มีความพยายามอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการศึกษา การส่งเสริม

อาชีวศึกษาเฉพาะทาง การสร้างเสริมการศึกษาทวิภาคี การยกระดับการอาชีวศึกษาสู่สากล โดยมีเป้าหมายและสนับสนุนให้มีผู้เรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของภาคแรงงานอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

ประเด็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาคือผลผลิตทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองเศรษฐกิจ ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะด้านสมรรถนะวิชาชีพ และสมรรถนะทั่วไปไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ (จงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2558) ที่สำคัญคือสภาพการบริหารด้านภาพลักษณ์ ชื่อเสียงของอาชีวศึกษา กำลังก้าวสู่ยุคเสื่อมโทรมอย่างที่สุด จึงส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานอาชีว (มังกร ทรัพย์สิน, 2554)

จากการค้นพบปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงข้ออ่อนของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาโดยรวมของประเทศ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคอย่างรุนแรงในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของประเทศ ความด้อยคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา จึงเป็นปัญหาสำคัญของภาคธุรกิจ เพราะแรงงานมีทักษะคือปัจจัยสำคัญในการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และในสังคมโลก สภาพปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือด้านอาชีวศึกษาทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงเป็นสัญญาณให้หน่วยงานในวงการอาชีวศึกษาทบทวนกระบวนการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของไทย รวมถึงการศึกษาหารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถตอบสนองผู้ใช้แรงงานได้ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเรื้อรังมาช้านานและยังหาทางออกไม่พบ ในขณะที่ภาคธุรกิจและสถานประกอบการ ยังต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขัน

ในความพยายามในการแก้ปัญหาของการจัดการอาชีวศึกษา ได้มีข้อเสนอถึงการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยระบบทวิภาคีเป็นการศึกษาที่อาศัยความร่วมมือ

ระหว่างสถาบันกับสถานประกอบการที่ทำให้เกิดผลดี ในภาพรวม คือใช้งบประมาณแผ่นดินน้อยลง นักศึกษา (และครูในสถานศึกษา) มีโอกาสติดตามการพัฒนา เทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดเวลา มีคุณสมบัติตามความต้องการ ของสถานประกอบการ และที่สำคัญคือมีงานทำทันทีที่สำเร็จ การศึกษา

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เป็นกลุ่ม ธุรกิจหลักในเครือเจริญโภคภัณฑ์ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญ ทางการศึกษา มีการเรียนรู้และพัฒนาต่อเนื่อง พร้อมทั้ง ให้การสนับสนุนทรัพยากร ในด้านต่างๆ และการเปิดพื้นที่ ในการดำเนินกิจการทางธุรกิจเป็นแหล่งเรียนรู้ เพิ่มทักษะ ให้กับผู้เรียนและพร้อมให้การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากร บุคคล ผ่านกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสและ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยบริษัท ซีพี ออลล์ ได้ร่วมมือ ทางการศึกษา กับสถานศึกษาทุกสังกัด ที่จัดการเรียน การสอน ระดับ ปวช. ปวส. มัธยมปลาย ม.6 โดยสถานศึกษา และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการสนับสนุน ทุนการศึกษา จากบริษัท ซีพี ออลล์ตั้งแต่แรกเข้าจนจบ ปริญญาตรี โดยระหว่างเรียนจะมีรายได้จากการเรียนรู้ ภาคปฏิบัติ เป็นรายเดือน ประมาณตามระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากงานจริง

อาชีพวิถีต้น เป็นการสร้างคำศัพท์ใหม่ในการ สนิธคำว่า อาชีพ และ อกิวัตน์ สำหรับอกิวัตน์ มาจากบาลี และสันสกฤต ในภาษาไทยแผลงมาเป็น วัตน์ มีความหมาย การเข้าถึง การแผ่ถึง การเอาชนะ ขณะที่อาชีพ หรืออาชีพะ หมายถึง การทำมาหากิน การเลี้ยงชีพ อาชีพวิถีต้น ใน งานวิจัยนี้จึงมีความหมายว่า การเข้าถึงการทำมาหากินหรือ การเลี้ยงชีพอย่างแพร่กระจายซึ่งหมายรวมถึงการสร้าง เครือข่ายอาชีพศึกษาด้วย

สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความหมายถึงการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ แก้ไขปัญหา เพื่อให้การศึกษาเป็นส่วนที่ทำให้ชีวิตและ สังคมดีขึ้นในทุกด้าน เพื่อให้เกิดความสมดุลอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบันและในอนาคต การพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการกระตุ้นความ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาระสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย การจัดการศึกษาที่ทั้งผู้เรียน ผู้บริหารและครูสามารถ มีวิสัยทัศน์ (envisioning) การคิดเชิงวิจารณ์ญาณและการ คิดใคร่ครวญ (critical thinking and reflection) การคิด อย่างเป็นระบบ (systematic thinking) การสร้างค่านิยม

หรือหุ้นส่วน (building partnerships) และ การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ (participation in decision-making) ดังนั้น นัยสำคัญในการส่งเสริมแนวคิดของการศึกษาเพื่อการพัฒนา ที่ยั่งยืน จึงเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนา ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และมุมมอง (perspectives) ของคนในสังคม โดยเฉพาะระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สู่สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษากระบวนการ การจัดการ การศึกษาของภาคธุรกิจในฐานะผู้จัดการศึกษาสายอาชีพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ปัจจัย เงื่อนไข และแนวทางที่ ผู้ประกอบการศึกษา นำมาใช้จัดการศึกษาอาชีวศึกษา เป็นอย่างไร เพื่อเสนอแนะแนวคิดทางเลือกในการจัดการ การศึกษาอาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกเพื่อให้เกิด ความยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในสาย อาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานใน การจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการ การศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกให้เกิดความยั่งยืน

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ ข้อมูลหลักเป็นคณะผู้บริหารของหน่วยงานที่ร่วมกันจัด การศึกษา จำนวน 15 ท่าน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และ การสนทนากลุ่ม รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ตามระบบ แบบ แผนการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. หลักการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มาตรา 8 ได้ระบุการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม วิชาชีพ โดยจัดรูปแบบออกเป็น 3 รูปแบบ คือการศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่ง ถือเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่าง สถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดการหลักสูตร

การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้สถานประกอบการหมายถึง สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด เช่น บริษัทจำกัด บริษัท จำกัด (มหาชน) ห้างหุ้นส่วน ร้านค้า อยู่สถานประกอบอาชีพอิสระ แหล่งวิทยาการ

2. การมีวิสัยทัศน์

การบริหารโครงการด้านการศึกษา ของบริษัทฯ ได้มีการเชื่อมโยงกับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลของบริษัทฯ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษา จึงเกิดขึ้นภายใต้ชื่อโครงการ “การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรคุณภาพ สำหรับบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญขององค์กร ด้วยเหตุนี้จึงได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ได้รับการผลักดันจากผู้บริหารระดับสูง จึงมีแรงขับให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จ โดยคุณก่อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ ประธานคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบาย โดยผู้บริหารระดับสูงจากทุกสายงานเป็นกรรมการ และ กลุ่มผู้บริหารระดับปฏิบัติการ จากภาคการศึกษาและภาคธุรกิจเป็นคณะทำงาน จึงเกิดความรวดเร็วในการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (ผู้ให้ข้อมูล : นายวิเชียร เนียมน้อม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2559)

3. การคิดอย่างเป็นระบบ

การคิดอย่างเป็นระบบถูกออกแบบทุกด้านในการบริหารการศึกษา มีการออกแบบขั้นตอนการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ขั้นตอนที่เป็นจุดเริ่มต้น การคัดเลือกสรรหานักเรียน นักศึกษาเข้าสู่ระบบ การเรียน การฝึกอาชีพ และขั้นตอนต่างๆ จนถึงที่สุดกระบวนการ ทุกหน่วยงานจะระบุกำหนดผู้ทำหน้าที่รวมถึงขอบเขตความรับผิดชอบ และการส่งมอบงานส่งต่อข้อมูลไปตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดหมายปลายทาง คือการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนมีตำแหน่งงานที่มั่นคง ภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (ผู้ให้ข้อมูล : นางจิตรา นิลพงษ์ เลขานุการ คณะกรรมการนโยบายโครงการด้านการศึกษา, สัมภาษณ์ 9 ธันวาคม 2559)

การกำหนดโครงสร้างบริหาร มีความแตกต่างจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั่วไป มีการออกแบบโครงสร้างสายงาน ออกเป็น 3 สายงาน คือ กลุ่มงานสนับสนุน กลุ่ม

งานการศึกษา และกลุ่มงานศูนย์การเรียนรู้และเครือข่ายความร่วมมือ บทบาทของผู้อำนวยการวิทยาลัย ทำหน้าที่หลักในการกำกับดูแลกลุ่มงานการศึกษา ได้แก่ งานวิชาการและงานกิจการนักเรียน ส่วนสายงานสนับสนุน สายงานศูนย์การเรียนรู้ และเครือข่ายความร่วมมือ กำกับดูแลโดยผู้แทนผู้รับใบอนุญาต/ผู้จัดการ จึงส่งผลให้ผู้อำนวยการวิทยาลัยมีเวลา ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการตามคุณภาพ มาตรฐาน ด้านการเรียนการสอนได้มากขึ้น ผสมผสานกับสายงานสนับสนุนที่บริหารจัดการโดยผู้แทนผู้รับใบอนุญาต จึงเกิดความรวดเร็วในกระบวนการตัดสินใจ และการสั่งการ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนและการบริหารโครงการฯ มีคุณภาพ และเป็นต้นแบบจัดการเรียนการสอนภาควิชาชีพ วิทยาลัย โดยมีการถ่ายทอดออกอากาศระบบทางไกลผ่านช่องสัญญาณดาวเทียม ไปยังศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 20 ศูนย์การเรียนรู้ และวิทยาลัยเครือข่ายในความร่วมมือ จำนวน 121 สถานศึกษา พร้อมกันทั่วประเทศ (ผู้ให้ข้อมูล : วิเชียร เนียมน้อม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2559)

การกำหนด รูปแบบการเรียน และการฝึกอาชีพ สถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะไม่เหมือนสถานศึกษาทั่วไป การกำหนดรูปแบบการเรียนจะมีการสลับกับการฝึกอาชีพ ทุก 3 เดือน นักเรียนจะมีรายได้ระหว่างฝึกภาคปฏิบัติ รูปแบบการวัดประเมินผล เป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) วิชาทฤษฎีประเมินผลโดยครูผู้สอน การเรียนการสอนยึดรูปแบบการสร้างนวัตกรรม (Project base learning) และภาคปฏิบัติประเมินโดยสถานประกอบการ จึงส่งผลให้ผู้เรียน มีสมรรถนะในวิชาชีพของตนเองสูงเพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (ผู้ให้ข้อมูล : กิตติ รัตนราชี รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม 2559)

4. การสร้างคู่พันธมิตรหรือหุ้นส่วน

การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา กระบวนการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา เป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ทั้งในด้านปริมาณ และ คุณภาพ รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต้นสังกัดทางการศึกษา ผลการดำเนินงานมีสถานศึกษา จากสังกัดต่างๆ เข้าร่วมเป็นคู่ภาคีเครือข่ายทางการศึกษา จำนวน 121 สถานศึกษา มีนักเรียนนักศึกษา 5011 คน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมให้การยอมรับ เห็นถึงคุณค่าและความตั้งใจ ของบริษัทฯ กับการให้โอกาสทางการศึกษา รวมทั้งนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ด้านการพัฒนา

หลักสูตร ซึ่งดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการเรียนวิชาชีพประเภท พาณิชยกรรม สาขาธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคี เมื่อผู้เรียน สำเร็จการศึกษา จะได้รับวุฒิทางการศึกษา 2 วุฒิ (วุฒิสามัญ และวุฒिवิชาชีพ) (ผู้ให้ข้อมูล : นายอนุชา มีแก้วเจริญ ผู้จัดการฝ่ายสำนักความร่วมมือ ให้ข้อมูล 9 ธันวาคม 2559)

แนวคิดด้านการสร้างคู่พันธมิตรหรือหุ้นส่วน ได้รับการนำมาใช้ทั้งในเครือข่ายภายในบริษัทฯ และเครือข่ายพันธมิตร ยกตัวอย่างเช่น กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ และการสรรหานักเรียนเข้าสู่ระบบ การสรรหาผู้เรียนเข้าสู่ระบบเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ที่จะต้องกำหนดแผนกลยุทธ์การสรรหานักเรียน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่จะไม่ส่งผลกระทบต่ออัตรากำลังของภาคธุรกิจ ดังนั้นทุกหน่วยสถานศึกษา จะได้รับโควตาการรับจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา เพื่อนำไปบริหารจัดการ และกำหนดแผนกลยุทธ์ ทั้งในภาพรวม และระดับสถานศึกษา ซึ่งสำนักบริหารทรัพยากรบุคคลด้านการศึกษาและหน่วยงานกลางโครงการด้านการศึกษา เป็นหน่วยงานกำหนดเป้าหมายรับจำนวนนักเรียน สำนักสื่อสารองค์กรและการตลาด เป็นหน่วยงานกลางให้การสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เพื่อให้มีการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย เหตุผลสำคัญเนื่องจากนักเรียนที่เข้าสู่ระบบการฝึกอาชีพเพื่อจะต้องทำให้เกิดทักษะความชำนาญ และถูกฝึกตามมาตรฐานเฉพาะตำแหน่ง และถูกนับเป็นส่วนหนึ่งของอัตรากำลัง ตามโครงสร้างบุคลากรในร้านสาขา หากภาคการศึกษาสรรหานักเรียนเข้าสู่ระบบไม่สอดคล้องกับร้านสาขา หรือ ขาดหาย ร้านสาขาจะสรรหาพนักงานประจำมาแทน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับการบริหารจัดการร้านสาขา ส่งผลให้อัตรากำลังที่จัดสรรไว้สำหรับโครงการด้านการศึกษา ของนักเรียนในการฝึกอาชีพก็จะหายไปและไม่สามารถรับนักเรียนเข้ามาฝึกอาชีพได้ ดังนั้นการสรรหา นักเรียนเข้าสู่ระบบ จึงต้องมีแผนกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นจริงของจำนวนการรับนักเรียนเข้าสู่โครงการ (ผู้ให้ข้อมูล : ปิ่นบงกต วิระชา ผู้อำนวยการสำนักบริหารการฝึกอาชีพ สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

การจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ ของกลุ่มสถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) มีความเกี่ยวโยง กันระหว่างภาคการศึกษา กับภาคธุรกิจ ดังนั้นการกำหนดรูปแบบการเรียน และการฝึกอาชีพ การเรียนควบคู่กับการทำงาน จึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ศูนย์การเรียนรู้

ปัญญาภิวัฒน์ และสถานศึกษาในความร่วมมือ ระดับ ปวช. ยึดรูปแบบ เรียนสามเดือน ฝึกอาชีพสามเดือน ซึ่งเป็นระบบเดียวทั้ง 3 สถานศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ยึดรูปแบบ เรียน 6 เดือน ฝึกอาชีพ 6 เดือน และสำหรับนักเรียน กศน. ยึดรูปแบบ เรียน 2 วัน ฝึกอาชีพ 5 วัน โดย นักเรียน ทุกกลุ่ม และ ทุกรูปแบบที่กำหนด จะมีรายได้ระหว่างฝึกอาชีพ ตามความแตกต่างของแต่ละรูปแบบ ทั้งนี้เป็นการจัดการตามบริบทของสถานศึกษาที่ตกลงร่วมกันกับกลุ่มธุรกิจ (ผู้ให้ข้อมูล : กิตติ รัตนราช รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม 2559)

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ความต่อเนื่องและยั่งยืนในการจัดการศึกษาตามแบบอาชีววิถี คือการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการตัดสินใจเข้ามารับการศึกษา ทั้งนี้ปัจจัยด้านทุนการศึกษาและความต่อเนื่องในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพทุนการศึกษา เป็นปัจจัยที่นักเรียน และผู้ปกครอง พิจารณาให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ดังนั้น นักเรียน นักศึกษาที่ตัดสินใจเข้าสู่โครงการ ทุนการศึกษา เป็นมูลเหตุจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เนื่องจาก บริษัทฯ ได้มีการจัดวางระบบการพัฒนาบุคลากร ตาม Career path ดังนั้น ความต่อเนื่อง ในระยะยาว ตามระดับการศึกษา ปวช .ปวส. และปริญญาตรี มีกระบวนการในการสร้างความเข้าใจเพื่อให้นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เข้าใจเงื่อนไข การขอรับทุน การคืนทุน หลังสำเร็จการศึกษา และรวมถึงกรณีที่ไม่จบการศึกษา จึงเห็นเป็นโอกาส ตัดสินใจเข้าศึกษาที่สถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (ผู้ให้ข้อมูล : อรวรรณ ไชยมาศ, ผู้จัดการทั่วไปอาวุโส บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สัมภาษณ์, 21 ธันวาคม 2559) ซึ่งรวมถึงปัจจัยด้านสวัสดิการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ เพราะสวัสดิการต่าง ๆ มีผลต่อความรู้สึกของนักเรียนทำให้นักเรียน มีความสุขในการวางแผนการใช้ชีวิต การเรียนและการฝึกอาชีพ สวัสดิการเป็นการเพิ่มรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่ายให้ผู้ปกครอง และยังสร้างรายได้ให้กับนักเรียนได้แก่ เบี้ยเลี้ยง ที่พัก ค่าครองชีพ ค่าเดินทาง ธรรมเนียมคุ้มครองประกันชีวิต ซึ่งสวัสดิการเหล่านี้ ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ และสบายใจ จึงตัดสินใจเข้าศึกษาต่อที่สถานศึกษาภายใต้การสนับสนุนของบริษัท ซี พี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (ผู้ให้ข้อมูล : อรวรรณ ไชยมาศ, ผู้จัดการทั่วไปอาวุโส บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สัมภาษณ์, 21 ธันวาคม 2559)

อภิปรายผล (Discussions)

จากผลการศึกษาวิจัยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยและดำเนินการตามวัตถุประสงค์สามารถอภิปรายผลตามลำดับมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์และกระบวนการที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในสายอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งพบว่า บริษัท ซีพี ออลล์ฯ และสถานศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ฯ ได้กำหนดกลยุทธ์สำคัญซึ่งได้แก่ 1) กลยุทธ์การตลาด การประชาสัมพันธ์ เพื่อการสรรหานักเรียนเข้าสู่ระบบ ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายการรับนักเรียน นักศึกษา ตามปริมาณความต้องการของสำนักทรัพยากรบุคคลและสำนักปฏิบัติการร้านสาขา และมีหน่วยงานสื่อการองค์กรและการตลาด กำหนดแผนงานการประชาสัมพันธ์ สรรหานักเรียน นักศึกษา ร่วมกับภาคการศึกษา, 2) กลยุทธ์ด้านการสนับสนุนทุนการศึกษา ให้แก่ผู้เรียน ซึ่ง บริษัท ซีพี ออลล์ มีนโยบายในการสนับสนุนทุนการศึกษาให้โอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผู้สนใจที่ผ่านการคัดกรองคุณสมบัติ ตามข้อกำหนดของสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล จะได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา ตั้งแต่ระดับ ปวช./ม.6 ปวส.และ ปริญญาตรี ตามลำดับ ระหว่างเรียนรัฐภาคปฏิบัติจะได้รับเบี้ยเลี้ยง เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ได้รับความสนใจจากผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคม, 3) กลยุทธ์ด้านตำแหน่งงาน หลังจบการศึกษาและค่าตอบแทน เป็นการรับประกันความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และรายได้ที่พึงพอใจหลังสำเร็จการศึกษา เป็นแรงจูงใจสำคัญให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น อดทน และเรียนรู้อย่างตั้งใจเพราะมีเป้าหมายที่ชัดเจน เมื่อเทียบกับระบบการศึกษาในรูปแบบปกติที่จะต้องใช้ทุนเป็นเงินจำนวนมาก เป็นหนี้จากการกู้ยืมเงิน ไม่มีรายได้ระหว่างเรียน หลังจบการศึกษาต้องดิ้นรนแข่งแย่งแข่งขัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ในรูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษาของภาคธุรกิจในกลุ่ม บริษัท ซีพี ออลล์ฯ, 4) โครงการ/กิจกรรม เสริม ที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ โครงการ Student care เป็นการดูแลผู้เรียน แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษาและมีงานทำ และ โครงการ Smile center เป็นนวัตกรรมของการแก้ไข ติดตามปัญหานักเรียน ที่เข้าเรียนในระบบทั้งหมด ในรูปแบบ Call center รับเรื่องประเด็นปัญหาและแก้ไข ตลอด 24 ชั่วโมง รับประกันคำตอบให้ทุกคำถามมีรอยยิ้ม ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการด้านการศึกษามีบริการได้ทุกฝ่าย

ซึ่งทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษา โดยภาคธุรกิจ กรณีศึกษา บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สอดคล้องและเป็นไปตามหลักแนวคิดของ ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, (2557) จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยที่พูดถึงการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี ซึ่งมีรายละเอียดว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี ได้แก่

ปัจจัยด้านการจูงใจให้สถานประกอบการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคีเพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียนและคุณภาพผู้เรียน โดยการช่วยเหลือด้านสิทธิประโยชน์ ทางภาษี การยกย่องและเชิดชูเกียรติ

ปัจจัยด้านการแนะนำสรรหานักเรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ การพัฒนาทักษะความสามารถให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ปัจจัยด้านด้านสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ปัจจัยด้านผู้ประกอบการต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

2. เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า ปรัชญาการจัดการศึกษา ภาคธุรกิจ โดย บริษัท ซีพี ออลล์ฯ เป็นแนวคิดเพื่อการแก้ปัญหาภาพลักษณ์อาชีวศึกษา พัฒนาและเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรบุคคล เตรียมความพร้อมเพื่อการแข่งขันทางธุรกิจ ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยการจัดการศึกษา รูปแบบทวิภาคี (DVT) เรียนควบคู่ปฏิบัติงานจริง กับสถานประกอบการ ยึดหลักการ (Work Base Learning) คือยึดการปฏิบัติงานจริงเป็นพื้นฐานในพัฒนาทักษะด้านอาชีพและความรู้ โดยเพื่อให้ผู้เรียน รู้ลึก รู้จริง ในสาขาอาชีพที่ตัวเองเลือก เรียนรู้นิสัยการทำงานที่เป็นเลิศ จากครูฝึกที่มีความเชี่ยวชาญของสถานประกอบการ จากผลการศึกษาวิจัยจะเห็นได้ว่า ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์กับการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบใดที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา ที่จัดโดยภาคธุรกิจ กรณีศึกษา บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการแนวคิดปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิบัตินิยม (Pragmatism) มีความเป็นวิทยาศาสตร์ เน้นความจริงที่ดำเนินไปได้มากกว่านามธรรม กลุ่มนักการศึกษาที่นิยมใน Pragmatism และทำให้อเมริกาเปลี่ยนแปลงแนวคิดได้แก่

William James, Boyd H. Bode, John Dewey และ William H. Kilpatrick สำหรับจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้เสนอสาระสำคัญทางการศึกษาไว้มาก ในอดีตการศึกษาทำให้คนหัวสูง และรังเกียจการทำงานในสภาพจริงของสังคม ทั้งนี้อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องของภาคทฤษฎีและปฏิบัติเข้าด้วยกันในปรัชญาและความคิดทางการศึกษาที่ว่า “เรียนโดยการกระทำ” (Learning by Doing) ได้รับการยอมรับและตระหนักว่าการจะเป็นผู้รู้และเรียนรู้ต้องมีการทำจริงปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังส่งผลถึงแนวทางการสอนและการประเมินผลโดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมและวัดผลตามพฤติกรรมที่ปรากฏ สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากปรัชญาการศึกษาในกลุ่มนี้และความเชื่อเรื่อง Learning by Doing จอห์น ดิวอี้ได้เสนอว่าการเรียนศิลปศาสตร์ที่เรียกว่า Liberal Art ซึ่งเป็นกระบวนการของชนชั้นสูง 7 อย่าง ได้แก่ ไวยากรณ์ ตรรกวิทยา การพูด เลขคณิต เรขาคณิต ดนตรี และดาราศาสตร์นั้น เป็นการศึกษาที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและความจำเป็นของชีวิตจริงและความจำเป็นของชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคมยุควิทยาศาสตร์ก้าวหน้า หมายถึง เรียนไปก็ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้โดยตรง และสนองตามที่สังคมต้องการ

ในขณะที่นักการศึกษาถือว่าวิชาชีพพื้นฐานทั่วไปหรือวิชาสามัญ (General Education) ที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมและวิทยาลัยเป็นวิชาพวก Liberal Education และพิจารณาให้กลุ่มเนื้อหาวิชาเหล่านี้เป็นการให้การศึกษาของคนชั้นสูงที่เรียนไปเพื่อพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นอีกทำให้เกิดแยกชนชั้นกันขึ้น ซึ่งหลักการนี้ขัดกับความคิดประชาธิปไตยแบบอเมริกันซึ่งยึดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของบุคคลรวมทั้งเคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วย

สำหรับประเทศไทยการศึกษาวชิชาชีพระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรสายวิชาชีพระดับช่างฝีมือ หรือ Skilled Workers แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะในครอบครัวไทยส่วนมากยังต้องการดูแลบุตรหลานไปจนกว่าจะมั่นใจว่าสามารถเลี้ยงดูตนเองได้ และครอบครัวไทยไม่นิยมแยกตัวเองออกจากครอบครัว นักศึกษาสายวิชาชีพระดับ ปวช. ส่วนใหญ่เรียนต่อระดับสูงขึ้น การเรียน ปวช. จึงใช้เป็นทางผ่านขึ้นไปสู่ระดับสูงเป็นส่วนมาก ประกอบกับวุฒิภาวะของเยาวชนไทยที่จบชั้น ปวช. จะมีอายุประมาณ 18 ปี เท่านั้น ยังถือเป็นเยาวชน และยังไม่มีความเป็นผู้ใหญ่ในสายตาของพ่อแม่ผู้ปกครองในสังคมไทย

การจัดการศึกษาแบบอาชีววิวัฒน์ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน เน้นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดกระบวนการทำงานเช่น มีการวางแผนการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีวินัยในตนเอง มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นผู้เรียนที่เรียนรู้จะเรียนรู้อย่างมีความสุข มีชีวิตชีวาได้รับกำลังใจและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เกิดความมั่นใจผู้เรียนที่เรียนดีจะได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แกกัน โดยผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดจากการร่วมกิจกรรมและการค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามของผู้สอนและเพื่อน ๆ สามารถค้นหาคำตอบและวิธีการได้ด้วยตนเองสามารถแสดงออกได้ชัดเจน มีเหตุผล

ทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรม จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับสิ่งที่ดีงามไว้ในตนเองอยู่ตลอดเวลา คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้และการปฏิบัติงานโดยให้แต่ละคนเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเองไม่มาผลงานของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกันมุ่งให้ผู้เรียนแข่งขันกับตนเองและไม่เล็งผลเลิศจนเกินไป ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุขเกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาโดยเฉพาะด้านการค้าปลีกให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งจากการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาด้านค้าปลีก กรณีศึกษา บริษัท ซีพี ออลล์ ฯ ซึ่งได้ดำเนินการ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบจัดตั้งสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษาโดยใช้ชื่อ วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ (PAT - Panyapiwat Technological College) 2) รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ (PAT- LC Panyapiwat Learning Center) 3) รูปแบบสถานศึกษาในความร่วมมือนี (COD - Co Operation Division) 4.) สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM.-Panyapiwat Institute Management) ซึ่งการดำเนินการจัดการศึกษา ทั้ง 4 รูปแบบ มีเป้าหมายสำคัญคือ ผลิตและพัฒนากำลังคนคุณภาพ ด้านค้าปลีกที่ตอบโจทย์ บริษัทฯ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดย บริษัทฯ เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ได้แก่ ทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร ทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับ ปวช./ม.ปลาย ระดับ ปวส. และ ระดับ ป.ตรี จัดสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยง หอพัก และ

ประกันอุบัติเหตุ ซึ่งการกำหนดโควตาการรับจำนวนผู้เรียนเข้าโครงการ จะมาจากการจัดทำประมาณการอัตราการเติบโตทางธุรกิจและการกำหนดแผนด้านอัตรากำลัง จากสำนักงานบริหารทรัพยากรบุคคล (HR.) และสำนักปฏิบัติการสายงานร้านสาขา (OPT.) และการส่งมอบโควตาจำนวนการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าโครงการ ให้กับภาคการศึกษา และ เปิดรับนักเรียน นักศึกษา โดยผ่านกระบวนการคัดกรอง คุณสมบัติ ดำเนินการทำสัญญาการรับทุน ปฐมนิเทศสร้างความเข้าใจ นักเรียนและผู้ปกครองรับนักเรียน เข้าสู่การเรียนและการฝึกอาชีพ ตามระยะเวลาของเวลาที่หลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา กำหนด เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษา แต่ละระดับ มีสิทธิที่จะเลือกศึกษาต่อ หรือเลือกบรรจุเข้าทำงานที่สอดคล้อง วุฒิการศึกษาและทักษะความสามารถ ในตำแหน่งงานต่างๆ ตามข้อตกลงที่บริษัทฯ ได้ทำข้อตกลงไว้กับนักเรียน เมื่อตอนทำสัญญารับทุนแรกเข้า ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีพศึกษา โดยเฉพาะด้านการค้าปลีก ซึ่งดำเนินการและให้การสนับสนุนโดยบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เป็นระบบการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดความคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทั้งต่อสถานประกอบการ ผู้เรียน สังคมและประเทศโดยรวม

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงกมล มกรานุรักษ์ อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554 -พ.ศ.2564) กล่าวว่า การจัดการศึกษาแบบอาชีวศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน เน้นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดกระบวนการทำงานเช่น มีการวางแผนการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีวินัย ในตนเอง มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นผู้เรียนที่เรียนรู้ซ้ำ จะเรียนรู้ด้วยความสุข มีชีวิตชีวาได้รับกำลังใจและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เกิดความมั่นใจผู้เรียนที่เรียนดี จะได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่กัน โดยผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดจากการร่วมกิจกรรมและการค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามของผู้สอนและเพื่อน ๆ สามารถค้นหาคำตอบและวิธีการได้ด้วยตนเองสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล

ทุกขั้นตอนการจัดการกิจกรรม จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับสิ่งที่ดีงามไว้ในตนเองอยู่ตลอดเวลา คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้และการปฏิบัติงานโดยให้แต่ละคนเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนไม่นำผลงานของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกับผู้เรียนแข่งขันกับตนเองและไม่เล็งผลเลิศจนเกินไป ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมี

ความสุขเกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ในแง่การหาความรู้ (Knowledge) ปรัชญาปฏิบัตินิยมเห็นว่าการที่ใช้วิธีการนิรนัยหรืออุปนัยล้วนๆ ไม่เพียงพอสำหรับการหาความรู้ในปัจจุบัน การใช้วิธีการแบบทดลองโดยมีประสบการณ์เป็นพื้นฐานเพิ่มเติมด้วยการกระทำโดยการแสวงหาความรู้สมบูรณ์ขึ้น ควบคู่ไปกับทักษะ (skill) ปฏิบัตินิยมจะบอกให้ตระหนักในวิถีทางของประสบการณ์ (experience) การแสวงหาและการควบคุมประสบการณ์ซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรสนับสนุนให้สถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือ รัฐให้สัมปทานสถานศึกษาของรัฐที่ไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ เนื่องจากภาคเอกชน มีศักยภาพ ในการบริหาร และการลงทุน มีเทคโนโลยี และมีสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้อัจฉริยะ และมีความพร้อมในการจัดสรรทุนการศึกษาและสวัสดิการ อีกทั้งมีบุคลากรที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญ ตามกลุ่มสาขาอาชีพ ผู้เรียนมีโอกาส ได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา ลดปัญหาสังคมคือการว่างงาน

2. การแก้ปัญหาผู้สำเร็จการศึกษาด้วยคุณภาพ สถานศึกษาควรหาช่องทางร่วมมือ กับ สถานประกอบการ ให้ผู้เรียนได้ฝึกภาคปฏิบัติ โดยใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยี ที่ทันสมัย เรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและในสภาพแวดล้อมเหมือนการทำงานจริง

3. หน่วยงานภาครัฐควรจัดตั้งหน่วยงาน Call center หรือ Hot line สายด่วน เพื่อเป็นศูนย์กลาง การรับฟังปัญหาของ นักเรียน ผู้ปกครอง สถานประกอบการ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เปิดช่องทางรับเรื่องราวร้องทุกข์ของนักเรียน ให้คำปรึกษา ฝ้าติดตามระงับภัยที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนอาชีวศึกษา และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับ อาชีพ สถานการณ์ที่เรียน และ สถานฝึกภาคปฏิบัติ โดยภาพรวม เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาการออกกระหว่างเรียนของผู้เรียน และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและสังคม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาประสิทธิภาพ ด้านทักษะความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ จนเกิดทักษะชำนาญ และเป็นที่ยอมรับ ในธุรกิจใด ธุรกิจหนึ่ง ที่ให้การสนับสนุน

ทุนการศึกษา จะสามารถตอบสนองความต้องการ ด้านทักษะ ความสามารถและมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจตาม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้ใช้ผลผลิตการศึกษาอื่นๆ หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

1. จงจิตต์ ฤทธิรงค์. (2558). **ข้อท้าทายในการผลิตแรงงานฝีมือไทย เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
2. ชนะ กลิภาร. (2530). **หลักสูตรกับครูอาชีวะและเทคนิคศึกษาในอนาคต**. ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาช่างกลเกษตร วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. (เอกสารอัดสำเนา).
3. ดวงกมล มกรานุรักษ์. (2554). **อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554 - พ.ศ.2564)**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
4. มังกร หริรักษ์. (2555). **มาตรฐานการอาชีวศึกษาไทย**. คม ชัด ลึก. 15 ต.ค. 2555.
5. ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2557). **สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย**. รายงานไทยในบริบทใหม่: การเรียนสายอาชีพเพื่อชาติ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
6. Bentley, A. F., Dewey, J. (1949). **Knowing and the Known Pragmatism**. Boston: Beacon Press.
7. John J. McDermott. (1981). **The Philosophy of John Dewey**, University of Chicago Press.
8. Larry Hickman and Thomas Alexander. (1998) **The Essential Dewey: Volumes 1 and 2**. Indiana University Press.